

Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. a määruse nr 21
„Maksudokumentide registri põhimäärus“
muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga ajakohastatakse Maksu- ja Tolliamet (edaspidi *MTA*) peetava maksudokumentide registri (edaspidi *MKR*) seitsme allnimetatud alamregistri andmekoosseise.

Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise käibemaksualase teabevahetuse rakenduse (edaspidi *VIES*) andmekoosseisude täiendamine on tingitud nõudmiseni varu¹ regulatsiooni sisse viimisest käibemaksuseadusesse.²

Füüsilise isiku tuludeklaratsioonide rakenduse (edaspidi *FIDEK*) andmekoosseisude täiendamine on tingitud viite lisamisega sotsiaalmaksuseaduse (edaspidi *SMS*) § 9 lõikele 7, mis oli varasemast regulatsioonist ekslikult välja jäänud.

Riiginõuete arvestusse kaasamise rakenduse (edaspidi *NAP*) andmekoosseisude täiendamine on tingitud riiginõuete konsolideerimisest.

Sularaha deklaratsiooni süsteemi (edaspidi *SDS*) andmekoosseisu puhul asendatakse viide tolliseadusele viitega rakendusmäärusele³. Sularaha deklaratsioonide andmete säilitamise tähtaeg viiakse kooskõlla EL õigusega.

Tollikontrolli ülesannete lahendamise süsteemi (edaspidi *TOTS2*) andmekoosseise täiendatakse selleks, et luua võimalus tollimaksu tagasi maksmise ning vähendamise otsuse genereerimiseks tollideklaratsiooni andmete alusel, eesmärgiga kiirendada menetlusprotsessi ja raha tagastust kliendile.

Tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsiooni rakenduse (edaspidi *TSD*) andmekoosseise täiendatakse viitega tulumaksuseaduses (edaspidi *TuMS*) sätestatud tonnažikorruga.⁴

Kütuse käitlemise andmekogu (edaspidi *KKS*) andmekoosseisude täiendamine on tingitud peamiselt vedelkütuse seaduse muudatustest⁵ ja atmosfääriõhu kaitse seaduse muudatustest⁶.

¹ Nõudmiseni varu korral ei teki maksudokumentidel erinevalt kehtivast korrast kohustust teises liikmesriigis ennast maksudokumentlasena registreerida ega täita seal maksudokumentlasele kehtestatud maksuarvestuse ja deklareerimise nõudeid.

² Käibemaksuseaduse muutmise seadus. Vastu võetud 4. detsembril 2019. a. <https://www.riigiteataja.ee/akt/119122019002>

³ Rakendusmäärus rakendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1672, mis käsitleb liitu toodava või liidust välja viidava sularaha kontrolli ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1889/2005.

⁴ Tonnažikord tähendab laevandusettevõtjatele loodud tööjõumaksude ja ettevõtte tulumaksu erirežiimi, mille eesmärgiks on Eesti lippu kandvate laevade arvu suurendamine. Eelnõu materjalid on kättesaadavad: <https://www.riigiteataja.ee/eelnoud/menetluskaik/MKM/19-0877>

⁵ Vedelkütuse seaduse muutmise seadus. Vastu võetud 16. märtsil 2020. <https://www.riigiteataja.ee/akt/124032020001>

⁶ Atmosfääriõhu kaitse seaduse ning alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seadus. Vastu võetud 20. mail 2020. <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/09bef5ff-7076-4cfa-897d-538dd78b3733>

Enamjaolt seonduvad uued andmekoosseisud biokütuse tarbimisse lubamise kohustuse täitmise ja kasvuhoonegaaside mahu aruandluse deklareerimise ning biokütuse arvestuskohustuste muutumisega.

Uusi alamregistreid ei moodustata⁷.

Eelnõuga täpsustatakse järgmiste alamregistrite andmeallikaid: maamaksu alusandmete register (edaspidi *MARE*), maamaksu määramise rakendus (edaspidi *MAAIS*), tagatise haldamise rakendus (edaspidi *GARA*), transiidi andmevahetuse süsteem (edaspidi *NCTS*), ettevõtjate registreerimise ja identifitseerimise süsteem (edaspidi *EORI*), töötamise register (edaspidi *TÖR*), laoarvestuse ja aruandluse andmekogu (edaspidi *LAAK*), tollideklaratsioonide töötlemise süsteem (edaspidi *COMPLEX*) ja TOTS2. Muudatus on tingitud MTA läbiviidud MKR-i alamregistrite andmeallikate revisjonist, millega tuvastati, et mõningatel juhtudel on andmeallikad sätestatud kas liiga laialt või kitsalt. Siinjuures maamaksu alusandmete registri (edaspidi *MARE*) ja maamaksu määramise rakenduse (edaspidi *MAAIS*) andmeelementide seas tehakse täpsustus õigusselguse huvides.

Eelnõuga täpsustatakse TÖR-i andmete esitamiseks kasutatavad suhtluskanaleid.

Eelnõuga muudetakse MKR-i põhimäärust täna kehtivas redaktsioonis RT I, 10.03.2021, 2, võttes ühtlasi arvesse 2021. aasta 1. juulil jõustuvat redaktsiooni RT I, 10.03.2021, 3.

Määrus kehtestatakse maksukorralduse seaduse § 17 lõike 1 alusel.

Määrus on kavandatud jõustuma 2021. aasta 3. juunil, välja arvatud muudatus TOTS2 andmekoosseisus, mis on kavandatud jõustuma 2021. aasta 1. juulil.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna nõunik Anneli Valgma (telefon 611 3289, e-post anneli.valgma@fin.ee); peaspetsialist Kairi Sudakov (telefon 611 3068, e-post kairi.sudakov@fin.ee) ja tollipoliitika osakonna peaspetsialist Aet Külasalu (telefon 611 3029, e-post aet.kylasalu@fin.ee) koostöös MTA juriidilise osakonna õigusloome valdkonna juristiga Eero Kosk (telefon 676 1400; e-post eero.kosk@emta.ee), samuti teiste MTA ametnikega alljärgnevalt:

Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise käibemaksualase teabevahetuse rakenduse osas – maksude osakonna otseste ja kaudsete maksude talituse teenusejuht Monika Jõesaar (telefon 676 2002; e-post monika.joesaar@emta.ee);

riiginõuete arvestusse kaasamise rakenduse osas – teenuste osakonna arvestuse ja võlahalduse valdkonna arvestuse talituse teenusejuht Elli Pozdnjakov (telefon 676 1324; e-post elli.pozdnjakov@emta.ee);

tollikontrolli ülesannete lahendamise süsteemi osas – tolliosakonna tolliarenduse valdkonna tolliteenuste arendusüksuse teenusejuht Külli Pällo-Ojala (telefon 676 4802; e-post kylli.pallo-ojala@emta.ee);

⁷ Seisuga 01.07.2021 kuulub MKR-i kokku 54 alamregistrit.

tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsiooni rakenduse osas – maksude osakonna otseste ja kaudsete maksude talituse teenusejuht Külli Külm-Kivistik (telefon 676 1156; e-post kylli.kylm-kivistik@emta.ee);

töötamise registri osas – teenuste osakonna avalike teenuste valdkonna teenusejuht Tiina Lindroos (telefon 676 2308; e-post tiina.lindroos@emta.ee);

kütuse käitlemise andmekogu osas – maksuauditi osakonna arendustiimi teenusejuht Riina Šamatauskas (telefon 676 2185; e-post riina.samatauskas@emta.ee).

Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi õigusosakonna jurist osakonna juhataja ülesannetes Virge Aasa (telefon 611 3549, e-post virge.aasa@fin.ee) ning keeleliselt toimetab õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (telefon 611 3638; e-post sirje.lilover@fin.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu §-ga 1 tehakse määruses järgmised muudatused:

Punktiga 1 täiendatakse MKR-i põhimääruse § 17 lõike 2 punkti 1. MKR põhimääruse § 17 lõige 2 reguleerib VIES-i kantavate andmete koosseisu. MKR-i põhimääruse § 17 lõike 2 punkt 1 on hetkel sõnastatud järgmiselt: Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise käibemaksualase teabevahetuse rakendusse kantakse andmed: andmevahetuse sisu kohta – müüja tegevusala, müüja KMKR number ning käibemaksukohustuse algus- ja lõppkuupäev, ostja päritoluriik ja VAT number, kaupade maksustatav väärtus, kolmnurktehingute maksustatav väärtus ja teenuste maksustatav väärtus. Eelnõuga täiendatakse nimetatud punkti pärast tekstiosa „käibemaksukohustuse algus- ja lõppkuupäev,“ tekstiosaga „*deklareerimisperiood*,“ ning täiendatakse pärast tekstiosa „teenuste maksustatav väärtus“ tekstiosaga „*samuti nõudmiseni varu soetaja VAT number ning nõudmiseni varu toimingu tunnus*“.

Muudatus VIES andmekoosseisu osas on tingitud nõudmiseni varu regulatsiooni sisse viimisest käibemaksuseadusesse ning selle alusel rahandusministri määrusega kehtestatud ühendusesisese käibe aruande ja ühendusesisese käibe muutmise aruande vormidesse⁸. Muudatused peegeldavad käibemaksudirektiivi täiendusi⁹. Käibemaksuseaduse muudatustega¹⁰ täiendati nõudmiseni varuga seotud maksuregulatsiooni, mis puudutab nõudmiseni varu käsitamist kauba ühendusesisese käibena või kauba ühendusesisese soetusena. Regulatsioon lihtsustab ühendusesisest käivet teostava ettevõtja maksukohustuse täitmise protseduure. Nõudmiseni varu korral ei teki maksukohustuslasel erinevalt kehtivast korrast kohustust teises liikmesriigis ennast maksukohustuslasena registreerida ega täita seal maksukohustuslasele kehtestatud maksuarvestuse ja deklareerimise nõudeid.

⁸ Rahandusministri 28. detsembri 2009. a määrus nr 69 [Ühendusesisese käibe aruande vorm ja ühendusesisese käibe muutmise aruande vorm ning nende täitmise kord](#), lisad 1 ja 2.

⁹ Euroopa nõukogu direktiiv (EL) 2018/1910, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ seoses käibemaksusüsteemi teatavate normide ühtlustamise ja lihtsustamisega liikmesriikide vahelise kaubanduse maksustamisel (ELT L 311, 08.12.2018, lk 3–7). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L1910&from=ET>

¹⁰ Käibemaksuseaduse muutmise seadus. Vastu võetud 4. detsembril 2019. a. <https://www.riigiteataja.ee/akt/119122019002>

Nõudmiseni varu on selline kaup, mille kauba võõrandaja toimetab kauba soetajaga sõlmitud kokkuleppe alusel soetajale teise liikmesriiki. See kaup jääb võõrandaja omandisse seni, kuni see kauba soetajale üle antakse. Vana korra kohaselt tuli kauba võõrandajal sellisel juhul deklareerida oma kauba toimetamine teise liikmesriiki ühendusesisese käibena ning lisaks registreerida ennast sihtriigis maksukohustuslasena ja deklareerida seal ühendusesisene soetus. Kauba võõrandamine sihtriigis oli käsitatav siseriikliku käibena.

Vastavalt muudatusele deklareerib kauba võõrandaja üksnes ühendusesisest käivet nõudmiseni varuna teise liikmesriiki toimetatud kauba teises liikmesriigis võõrandamise hetkel. Teises liikmesriigis tal sellise tehingu osas registreerimise või aruandluse kohustust ei teki.

Arvestust nõudmiseni varu üle peetakse ning tehinguid kajastatakse vastavalt ühendusesisese käibe aruande ja ühendusesisese käibe muutmise aruande kaudu, mille vormid on ette nähtud rahandusministri ülalviidatud määrusega. Selle määruse kohaselt deklareeritakse täiendava infona nõudmiseni varu soetaja VAT number ja toimingu tunnus. Toimingu tunnusega näidatakse ära milline toiming on teise liikmesriiki nõudmiseni varuna saadetud kaubaga tehtud, kas kauba soetaja on muutunud, kas kauba soetaja oli valesti deklareeritud ja nüüd parandatakse varem deklareeritud andmeid, kas kauba soetaja on õigel maksustamisperioodil deklareerimata jäetud ja nüüd deklareeritakse ning kas kaup on Eestisse tagasi toimetatud.

Ühendusesisese käibe aruande vormil deklareeritud täiendavad andmed, nõudmiseni varu soetaja VAT number ja toimingu tunnus edastatakse infovahetuse käigus EL teistele liikmeriikidele. Vastavalt Nõukogu määruse (EL) nr 904/2010, 7. oktoober 2010, halduskoostöö ning maksupettuste vastase võitluse kohta käibemaksu valdkonnas (ELT L 268 12.10.2010, lk 1)¹¹, artiklitele 17, 21 ja 24 toimub konkreetse teabe säilitamine ja vahetamine VIES-i kaudu.

Punktiga 2 täiendatakse MKR põhimääruse § 19 lõikes 2 nimetatud FIDEK-i andmekoosseisu aluseks olevaid norme viitega sotsiaalmaksuseaduse § 9 lõikele 7, mis oli sealt seni ekslikult välja jäänud. Viide on asjakohane kuna füüsilisest isikust ettevõtjale arvutatakse sotsiaalmaksukohustus välja tuludeklaratsiooni vormil E, mis on Rahandusministri 14. juuni 2011. a määruse¹² nr 30 üks lisadest.

Punktidega 3 ja 4 parandatakse normides kasutatud termineid.

MKR-i põhimääruse § 32¹ lõike 2 punkt 1 sätestab tänases sõnastuses, et MARE-sse kantakse maa asukoha järgse kohaliku omavalitsuse üksuse andmed (kohaliku omavalitsuse üksuse nimi, selle *täitevorgani* registrikood, kontaktandmed). Eelnõu punktiga 3 asendatakse § 32¹ lõike 2 punktis 1 viide täitevorganile viitega valla- või linna ametiasutusele.

Tänases sõnastuses sätestab ka MKR-i põhimääruse § 32² lõike 2 punkt 4, et MAAIS-i kantakse maa maksustamishinna akti andmed. Nendeks on maksustamishinna akti number, kohaliku omavalitsuse üksuse *täitevorgani* asjaomase haldusakti number ja kuupäev ning muud asjaomased andmed. Eelnõu punktiga 4 asendatakse § 32² lõike 2 punktis 4 viide kohaliku omavalitsuse üksuse täitevorganile viitega valla- või linna ametiasutusele.

MKR põhimääruse andmekoosseisu sõnastuses on piiratud normi tõlgendamise kaudu võimalike lünkade kõrvaldamine. Termin valla- või linna ametiasutus katab kõige täpsemalt ära

¹¹ Määrus on kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A02010R0904-20200101&qid=1610716959621>

¹² Rahandusministri 14. juuni 2011. a määrus nr 30 [Residendist füüsilise isiku tulu deklareerimine](#), vt [Lisa 3](#) vorm E „Residendist füüsilise isiku ettevõtlusest saadud tulu“.

erinevad lahendused, mis kohalikes omavalitsustes on valla või linna struktuuris loodud ülesannete täitmiseks.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 4 tähenduses on täitevorgan linna või valla valitsus, mille moodustab volikogu.

MKR andmekogudesse andmete esitamisel on tekitanud termini täitevorgan kasutamine segadust, kuna valdades ja linnades on volitatud MKR-is käsitletud toiminguid tegema kohalikud asutused, mitte vahetult valla või linnavalitsus. MKR põhimäärus kohustab ka esitama MTA-le selle täitevorgani registrikoodi. Linna- või vallavalitsus saab sisepädevust jagada küll oma struktuuriüksustele, kuid MKR põhimääruse nõue esitada kohaliku omavalitsuse konkreetse struktuuriüksuse detailseid andmeid ei ole normi eesmärgist lähtuva tõlgendamise kaudu piisavalt hõlpsalt tuletatav. MKR põhimääruse §-is 32² täitevorgani haldusaktile viitamine võib piirata linna või valla volikogu õigust sisepädevust jaotada valitsusest allapoole, mida seadus täna lubab.

Punktiga 5 ajakohastatakse NAP-i andmekoosseisu (MKR-i põhimääruse § 42 lõige 2). Uuteks andmeallikateks on allnimetatud infosüsteemid:

Ametlike Teadaannete infosüsteem, millest liiguvad NAP-i Ametlikes Teadaannetes teabe avaldamisega seotud riigilõivude andmed;

Patendiameti infosüsteem (Kauba- ja teenindusmärkide register ja Tööstusdisainilahenduste register), millest liiguvad NAP-i Patendiametile kaubamärgi registreerimise ja tööstusdisainilahenduse rahvusvahelise registreerimise taotluse esitamise eest tasutud riigilõivude andmed;

Äri- ja ühinguregistri infosüsteem, millest liiguvad NAP-i äriregistri, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri ning kommertspandiregistri toimingute riigilõivude andmed, osakapitali deposiidi ning registriosakonna trahvimäärusega määratud trahvinõuete andmed;

Kinnistusraamatust liiguvad NAP-i kinnisturaamatu toimingute riigilõivude andmed; võimalus on edastada ka trahvimääruste andmeid;

Maksekäsu infosüsteemist liiguvad NAP-i maksekäsu kiirmenetluse avaldustega või kohtuasjade toimingutega seotud riigilõivude andmed;

Täitemenetluse infosüsteem ja kahe kohtutäituribüroo¹³ infosüsteemid, millest liiguvad NAP-i Sotsiaalkindlustusameti täitemenetlusaegsete elatisabi nõuete ja alusdokumentide andmed.

Eelnimetatud andmeallikatest laekuvad NAP-i ühes kuus hinnanguliselt 24 000 dokumendi ja nõude andmed.

Väärrib rõhutamist, et NAP-i kantud andmetest saab e-maksuameti kaudu ülevaate ka isik, keda dokument või nõue puudutab. Oma kohustustest ülevaate saamine oli riiginõuete konsolideerimise üks eesmärke, mis praegusega on realiseeritud.

Punktiga 6 tehakse muudatus SDS-i andmekoosseisus. Kehtiva MKR-i põhimääruse § 44 lõige 2 sätestab, et sularaha deklaratsiooni süsteemi kantakse tolliseaduse § 29 lõike 5 alusel

¹³ Kohtutäitur Oksana Kutšmei büroo ja kohtutäitur Elin Vilippuse büroo.

rahandusministri määrusega kehtestatud sularaha deklaratsioonis ettenähtud andmed. Eelnimetatud volitusnorm muutub kehtetuks, kui jõustub tolliseaduse muutmise seadus (eeldatavasti 3. juunil 2021. a).¹⁴

Edaspidi tuleb SDS andmekoosseisu väljaselgitamisel juhinduda rakendusmäärusest, mis rakendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1672, mis käsitleb liitu toodava või liidust välja viidava sularaha kontrolli ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1889/2005 (ELT L 284, 12.11.2018, lk 6–21)¹⁵ (rakendatav määrus edaspidi *sularaha kontrolli määrus*). Paraku ei ole eelmainitud rakendusmäärust 2021. aasta märtsi seisuga veel kehtestatud. Mitteametlikel andmetel leiab see aset alles mais. Seepärast ei ole eelnõus toodud rakendusmääruse avaldamismärkeid. Rakendusmäärus on otsekohalduv ega vaja rangelt avaldamismärgete esitamist ega sellega kehtestatud andmekoosseisude taasesitamist¹⁶.

Punktiga 7 lisatakse MKRi põhimääruse § 50 lõikesse 2 punktid 10–12, täiendades TOTS2 andmekoosseisu. Edaspidi kantakse TOTS2 ka andmed:

- maksuotsuse kohta – seotud isikud, kaup, tollideklaratsiooni andmed, menetluskäik ja muud menetluslikud asjaolud, määratud maksud või teave maksumenetluse lõpetamise kohta makse määramata (§ 50 lõike 2 punkt 10);
- tollimaksu tagasimaksmise otsuse kohta – seotud isikud, kaup, tollideklaratsiooni andmed, taotluse põhjendus ja muud menetluslikud asjaolud, tagastatav maksusumma ja asjaomased dokumendid (§ 50 lõike 2 punkt 11);
- tollimaksu vähendamise otsuse kohta – seotud isikud, kaup, tollideklaratsiooni andmed, taotluse põhjendus ja muud menetluslikud asjaolud, vähendatav maksusumma ja asjaomased dokumendid (§ 50 lõike 2 punkt 12).

Eelnevalt viidatud seotud isikuteks on kauba saaja, saatja ja tollideklaratsiooni esitaja jne sarnaselt kehtiva MKR-i põhimääruse § 50 lõike 2 punktidele 2, 3 ning 6–9.

Muudatus seondub impordi tollideklaratsioonide töötlemise süsteemi (edaspidi IMPULSS) käivitamisega alates 1. juulist 2021. a.

Seni on pärast kauba vabastamist tollideklaratsiooni muutmise või kehtetuks tunnistamise ja tollimaksu tagastamise või vähendamise taotluste menetlemise automatiseeritus puudunud.

Hetkel esitab isik pärast kauba vabastamist tollideklaratsiooni muutmise või kehtetuks tunnistamise ja tollimaksu tagastamise või vähendamise taotluse elektroonselt tollideklaratsiooni töötlemise süsteemis. Mõlema taotluse menetlemine toimub aga IT-süsteemiväliselt. Lisaks koostatakse käsitsi tollimaksu tagastamise või vähendamise otsus. Arusaadavalt kätkeb selline meetod endas arvestatavat halduskoormust, rääkimata võimalikust riskist inimlike eksimuste tekkimiseks arvnäitajate kirjeldamisel.

Väärib ka rõhutamist, et kuna tollideklaratsiooni muutmise või kehtetuks tunnistamise ja tollimaksu tagastamise või vähendamise taotluste menetlustega on MTA-s seotud erinevad ametnikud ja otsused jäävad väljaspool süsteemi, ei ole tegevus läbipaistev ning puudub koondpilt, mille tagaks ühtne tööülesannete menetluskeskkond.

¹⁴ Tolliseaduse muutmise seadus 311 SE. <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/9f93c0fc-7560-43b1-9940-fa43ed5faf1c/Tolliseaduse%20muutmise%20seadus>, vt § 1 p 2.

¹⁵

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?toc=OJ%3AL%3A2018%3A284%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.L_.2018.284.01.0006.01.EST

¹⁶ Vt näiteks maksukorralduse seaduse § 151²³ lg 4 ja § 151³⁰ lg 4.

TOTS2-s luuakse võimalus tollimaksu tagastamise ning vähendamise otsuse automaatseks genereerimiseks tollideklaratsiooni andmete alusel, võimaldades nii kiiremat menetlusprotsessi ja kiiremat raha tagastust. MTA hinnangul oleks parim koht nende taotluste menetlemiseks TOTS2, kus toimub ka teiste tollidokumentide menetlemine.

Punktis 8 esitatud tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsiooni rakenduse andmekoosseisu (edaspidi TSD) täiendamine tuleneb vajadusest lisada TSD andmekoosseisu sealt seni puudunud viide tulumaksuseaduse § 52¹ lõikele 14 seonduvalt tonnaažikorruga¹⁷. Lihtsustatult tähendab see regulatsioon laevandusettevõtetele loodud eraldiseisvat tööjõumaksude ja ettevõtte tulumaksu erirežiimi, mis eelduslikult toob kaasa Eesti lippu kandvate laevade arvu suurenemise.

Punktides 9–13 täpsustatakse üheksa alamregistri andmeallikaid kõigi viie andmeallika¹⁸ lõikes.

MKR-i põhimääruse § 58 lõikes 3 toodud MKR-i alamregistrite loetelust, mis saavad andmesubjekt käest andmeid, jäetakse välja alamregistrid MARE ja MAAIS ning lisatakse nimetatud alamregistrite loetelusse GARA ja NCTS (eelnõu p 9).

MKR-i põhimääruse § 58 lõikes 4 toodud MKR-i alamregistrite loetelusse, mis saavad andmeid kolmandatelt isikutelt, asutustelt seaduses sätestatud juhtudel ning vabatahtliku esitamise korral või andmesubjekti nõusoleku olemasolul, lisatakse alamregistrid EORI ja GARA (eelnõu p 10).

MKR-i põhimääruse § 58 lõikes 5 toodud MKR-i alamregistrite loetelusse, mis saavad andmeid teistest riigi infosüsteemi kuuluvatest andmekogudest, lisatakse alamregistrid LAAK, COMPLEX, TOTS2, NCTS ja TÖR (eelnõu p 11).

MKR-i põhimääruse § 58 lõikes 6 toodud MKR-i alamregistrite loetelusse, mis saavad andmeid MTA põhimääruses sätestatud ülesannete täitmise tulemusel, lisatakse alamregistrid COMPLEX ja NCTS (eelnõu p 12).

MKR-i põhimääruse § 58 lõikes 7 toodud MKR-i alamregistrite loetelusse, mis saavad andmeid välisriikide või jurisdiktsioonide maksu- ja tolliasutustelt ning rahvusvahelistelt organisatsioonidelt rahvusvahelises lepingus sätestatud alustel, lisatakse alamregister NCTS (eelnõu p 13).

Ülaltoodud välistused ja lisandused tulenevad asjaolust, et k.a jaanuaris viisid MTA ametnikud läbi MKR-i alamregistrite andmeallikate revisjoni. Selle käigus tuvastati, et allikad, kust töödeldavad andmed pärinevad – s.o andmeandjad avaliku teabe seaduse § 43⁵ tähenduses – on MKR-i kehtivas põhimääruses mõningatel juhtudel sätestatud kas liiga laialt või liialt kitsalt. Eeltoodud põhjusel tehakse MKR-i põhimääruses vastavad täpsustused.

¹⁷ Vastavalt [tulumaksuseaduse](#) § 52¹ lõikele 14 esitab tonnaažikorra rakendamise kuule järgneva kalendrikuu 10. kuupäevaks TuMS §-s 52¹ sätestatud tingimustele vastav ettevõtja maksuhaldurile tonnaažikorrade üleminekuks ja selle kohaldamiseks vajalikud andmed. Nimetatud andmete loetelu on kehtestatud rahandusministri 29. novembri 2010 määrusega nr 60 „[Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad](#)“. Vt [Lisa 8](#)¹ Vormi TSD lisa 8 „Kaupade ja reisijate rahvusvahelisest meritsi veost saadud tulu“. Seadusemuudatuse materjalid on kättesaadavad: <https://www.riigiteataja.ee/eelnoud/menetluskaik/MKM/19-0877>

¹⁸ Andmeid saavad alamregistrid: **1)** andmesubjekti enda käest (MKR-i põhimääruse § 58 lg 3); **2)** kolmandatelt isikutelt ja asutustelt õigusaktis sätestatud juhtudel, samuti juhul, kui kolmandad isikud ja asutused esitavad andmeid vabatahtlikult või andmesubjekti nõusolekul (§ 58 lg 4); **3)** teistest riigi infosüsteemi kuuluvatest andmekogudest (§ 58 lg 5); **4)** MTA-lt ameti põhimääruses sätestatud ülesannete täitmisel (§ 58 lg 6); **5)** välisriikide või jurisdiktsioonide maksu- ja tolliasutustelt ning rahvusvahelistelt organisatsioonidelt rahvusvahelises lepingus sätestatud alustel (§ 58 lg 7).

Punktides 14–16 sätestatud muudatustega viiakse sularaha deklaratsioonide andmete säilitamise tähtaja regulatsioon kooskõlla sularaha kontrolli määrusega, mille põhjenduspunkti 34 kohaselt tuleks deklaratsioonides esitatud andmeid kasutada ja säilitada kuni viis aastat, võimalusega pikendada põhjendatud vajadusel andmete säilitamise aega veel kolme aasta võrra.

Liikmesriikide rahapesu andmebüroode tehtava analüüsi jaoks ja selleks, et võimaldada teiste liikmesriikide ametiasutustel kontrollida ja nõuda sularaha deklareerimise kohustuse täitmist, eeskätt seoses nende isikutega, kes on varem seda kohustust rikkunud, on vaja, et sularaha kontrolli määruse alusel koostatud deklaratsioonides esitatud andmeid säilitataks piisavalt pika aja jooksul. Selleks et liikmesriikide rahapesu andmebürood saaksid oma analüüse tulemuslikult teha ning pädevad asutused kontrollida ja tulemuslikult nõuda sularaha deklareerimise või avalikustamise kohustuse täitmist, ei tohiks deklaratsioonides esitatud andmete säilitamise aeg ületada viit aastat, mida peaks aga olema võimalik pärast säilitamise aja edasise pikendamise vajaduse ja proportsionaalsuse põhjalikku hindamist veel kuni kolme aasta võrra pikendada.

Andmete säilitamise tähtjad on sätestatud MKR põhimääruse §is 63. SDS andmete säilitamise tähtaeg on praegu seitse aastat (§ 63 lg 2 p 3). Selline üldine tähtaeg ei ole kooskõlas 5+3 süsteemiga, mis on ette nähtud sularaha kontrolli määrusega. Eelnõuga sätestatakse SDS andmete uue üldise säilitamise tähtajana viis aastat (§ 63 lg 2 p 2). Viieaastase tähtaja pikendamise võimalus sätestatakse § 63 lõikes 2¹.

Punktiga 17 ajakohastatakse paragrahvi 64 lõikes 4 ja § 65 lõikes 4 kasutatud termineid. Rahandusministri 14.03.2019 määrusega nr 15 „Maksu- ja Tolliameti e-teenuse keskkonnas elektroonilise asjaajamise tingimused ja kord, automaatselt antavate haldusaktide ja dokumentide loetelu ning riigi-, valla- ja linnaasutuste poolt elektrooniliselt esitatavate deklaratsioonide ja muude dokumentide nimekiri“ on uuendatud senist e-maksuameti/e-tolli nimetust. Uus nimetus „Maksu- ja Tolliameti e-teenuse keskkond“ võetakse järk-järgult ja läbivalt kasutusele ka teistes õigusaktides. Viidatud normides asendatakse viited e-teenuse keskkonnale „e-maksuamet/e-toll“ viitega Maksu- ja Tolliameti e-teenuse keskkonnale. Sisulisi muudatusi või ümberkorraldusi ameti töös keeleline muudatus kaasa ei too.

Punktid 18–20 on ajendatud soovist loobuda MKR-i põhimääruses seaduses esitatud normide¹⁹ üle kordamisest ja keskenduda rakendusaktiga sätestatavatele tehnilistele nüanssidele.²⁰

Töötamise registreerimiseks olemas olevate kanalite loetelu uuendatakse tegelike võimalustega. Praktikas on TÖR-is kannete tegemise võimalused laiemad, kui on kirjeldatud ca 2 aastat tagasi (märtsis 2019) vastu võetud MKR-i põhimääruses. Nii näiteks puudub senises loetelus võimalus, et tööd võimaldav isik sooritab kande masin-masin liidese abil või e-posti teel edastatava digiallkirjastatud taotluse kaudu.

Siinjuures masin-masin liidese kaudu kannete tegemine on tehniline lahendus, mis võimaldab X-tee vahendusel liidestada tööd võimaldava isiku kasutuses oleva majandustarkvara ja töötamise registri.²¹ Masin-masin liidese kaudu liidestumisel teeb tööd võimaldav isik töötamise

¹⁹ [Maksukorralduse seadus](#), 1.ptk 3¹. jagu (§-d 25¹ – 25⁸)

²⁰ Sellega seostub ka MKR-i põhimääruse § 71 pealkirja muutmine (*andmete parandamise kord* versus *andmete parandamine*).

Vrdl ka MKR-i põhimääruse § 70 pealkiri (*Andmete esitamise kord*).

²¹ Vt ka rahandusministri 14.märtsi 2019 määrus nr 15 [Maksu- ja Tolliameti e-teenuse keskkonnas elektroonilise asjaajamise tingimused ja kord, automaatselt antavate haldusaktide ja dokumentide loetelu ning riigi-, valla- ja linnaasutuste poolt elektrooniliselt esitatavate deklaratsioonide ja muude dokumentide nimekiri](#), § 5.

kande majandustarkvaras, misjärel liigub kanne *online* liidese kaudu üle X-tee töötamise registrisse. Selline võimalus on mugav ning aitab vähendada tööd võimaldavate isikute halduskoormust. Küll aga on masin-masin liidese liitumise eeldus tööd võimaldaval isikul ühenduse olemasolu X-teega. Lisaks tuleb arvestada, et andmevahetusele masin-masin liidese kaudu kehtivad samad reeglid, mis e-maksuameti puhul (näiteks esinduse ja elektroonilise keskkonna turvalisuse osas).

Punktiga 21 ajakohastatakse MKR-i põhimääruse lisana 2 esitatud KKS-i andmekoosseis.

Muudatused andmekoosseisus on tingitud vedelkütuse seaduse²² ja atmosfääriõhu kaitse seaduse muudatustest²³. Samuti on lisandunud andmeväljad vajalikud Keskkonnaametile ja Keskkonnaagentuurile ning Euroopa Komisjonile saadetavate raportite ja aruannete koostamiseks. Osa lisandunud andmeelementidest (nt asukoha kood, käitlemiskande tegemise kellaeg, koorma number) tuleneb MTR-is kütuse müügi tegevusluba omavate käitlejate esitatud ettepanekutest. Samuti on lisandunud andmeelemente tulenevalt riikliku järelevalve vajadustest (nt märke kontrollimise kohta).

Valdavalt on KKS andmekoosseisu uued andmeelemendid seotud biokütuse tarbimise lubamise kohustuse täitmise ja kasvuhoonegaaside mahu aruandluse deklareerimise ning biokütuse arvestuskohustuse muutumisega. Lisandunud on maanteetranspordis kasutatava taastuvelektri ning elektrienergia, biokütuse ja biometaan statistikaga kauplemise andmestiku vaade, mis ühendab tarnijate poolt esitatud andmed koondvaateks. Seeläbi on võimalik saada ülevaade kasvuhoonegaaside vähenemise statistikast, võimaldades hinnata atmosfääriõhu kaitse seaduse § 123¹ lõikes 1 sätestatud eesmärgi²⁴ täitmist.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse määruse jõustumine.

Määrus on kavandatud jõustuma 2021. aasta 3. juunil, mis on ka SDS andmekoguga seotud tolliseaduse muutmise seaduse eelnõus 311 SE sätestatud kuupäev.

Muudatus TOTS2 andmekoosseisus on kavandatud jõustuma 2021. aasta 1. juulil tulenevalt IMPULSS-i käivitamisest sellel kuupäeval.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusele.

4. Määruse mõjud

Muudatused toetavad MTA 2020. a arengukava²⁵ eesmärki tagada õiguskualekale maksukohustuslasele lihtne, kiire ja mugav maksu- ja tollikohustuste täitmise võimalus.

²² Vedelkütuse seaduse muutmise seadus. Vastu võetud 16. märtsil 2020. <https://www.riigiteataja.ee/akt/124032020001>

²³ Atmosfääriõhu kaitse seaduse ning alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seadus. Vastu võetud 20. mail 2020. <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/09bef5ff-7076-4cfa-897d-538dd78b3733>

²⁴ [Atmosfääriõhu kaitse seadus](#), § 123¹. (1) Tarnija peab vähendama kütuse elutsükli jooksul energiaühiku kohta tekkivate kasvuhoonegaaside heitkoguseid võrreldes kütuse alusstandardiga kalendriaasta jooksul vähemalt kuus protsenti.

²⁵ https://www.emta.ee/sites/default/files/kontaktid-ja-ametist/ameti-struktuur-ulesanded-strategia/strategia/arengukava_2020.pdf

Eelnõuga ajakohastatakse MKR-i seitsme alamregistri (VIES, NAP, FIDEK, SDS, TSD, TOTS2 ja KKS) andmekoosseise ning täpsustatakse üheksa alamregistri (MARE, MAAIS, GARA, NCTS, EORI, TOTS2, TÖR, LAAK ja COMPLEX) andmeallikaid. Uusi alamregistreid ei moodustata. MKR põhimäärusega reguleeritakse ka mõningatele andmekogudele andmete esitamise korda. Eelnõuga täpsustatakse TÖR-i andmete esitamise võimaluste loetelu²⁶. Seni on TÖR-i olnud praktikas võimalik esitada andmeid masin-masin liidese kaudu ja ka e-posti teel digitaalselt allkirjastatud kirjaga, kuigi MKR-i põhimäärus selliseid võimalusi ette ei näinud.

Muudatustest mõjutatud sihtrühmaks on isikud, kelle esitatud andmed kantakse eelnimetatud registritesse ja riigiasutustest peamiselt MTA töötajad. MTA sisemised protsessid on seatud selliselt, et määruse jõustumiseks ollakse valmis juba eelnõu kooskõlastusringile esitamise ajal.

Muudatustega ei kaasne olulist majanduslikku ja sotsiaalset mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale, mõju regionaalarengule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele. Ettevõtjate halduskoormus seoses kavandatavate muudatustega ei kasva. Täpsemalt võib avalduvate mõjude osas tuua välja alljärgnevat:

4.1. VIES andmekoosseisu nõudmiseni varu andmete lisamine

Sihtrühmad: Täpsemalt avaldavad eelnõuga kavandatavad muudatused mõju eelkõige EL-siseste piiriüleste kaubatehingutega tegelevatele ettevõtjatele ning riigiasutustest MTA-le.

Mõlema mõjutatud sihtrühma suurus on väike. Ettevõtjate vahelisi piiriüleseid kaubatehinguid (ühendusesisene käive) deklareerib umbes 6% maksukohustuslastest. Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt on maksukohustuslaste üldarv ligikaudu 91 000. Kui suur osa nendest ettevõtjatest teeb tehinguid, mis vastavad nõudmiseni varu tingimustele, ei ole teada.

Mõju kirjeldus: eelnõuga reguleeritakse kogutud andmete koosseisu MKR-is. Määruse eelnõuga ei kaasne lisaks käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirjas väljatoodud mõjudele täiendavat mõju. Nõudmiseni varu puudutavatest muudatustest tulenevat mõju on analüüsitud Euroopa Komisjoni töödokumendis²⁷ SWD(2017) 325.

Muudatused on olemuselt positiivse mõjuga, kuna ettevõtja halduskoormus väheneb. Registrisse kantud andmed võimaldavad maksuhalduril teha järelevalvet selle üle, kas kogutud kaup vastab nõudmiseni varu tingimustele.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

4.2. FIDEK-i andmekoosseisus viite lisamine SMS § 9 lõikele 7

Sihtrühmad: füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on kohustatud esitama MTA-le tuludeklaratsiooni vormi E ning maksuhalduri ametnikud, kes vajavad oma tööks registrisse kogutud andmeid.

Mõju kirjeldus: Muudatusega ei kaasne sihtrühmadele mõju, kuna eelnõuga lisatakse FIDEK-i andmekoosseisu viide SMS § 9 lõikele 7, mis oli varasemalt ekslikult välja jäänud.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

²⁶ MKR-i põhimääruse 3. ptk 3. jagu (§-d 68–71).

²⁷ Kätesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD:2017:0325:FIN>

4.3. NAP-i andmekoosseisu täiendamine seoses nõuete konsolideerimisega

Sihtrühmad: registrite ja andmekogude kaudu andmeid edastavad juriidilised- ja eraisikud, Tartu Maakohtu Registriosakond, Tartu Maakohtu Kinnistusosakond, Patendiamet, Riigi Infosüsteemide Keskus, kohtutäiturid, Pärnu Maakohtu Maksekäsuosakond, Kohtutäiturite- ja Pankrotihaldurite koda, Maksu- ja Tolliamet. Isikud, kelle andmeid kogutakse.

Mõju kirjeldus: Isikutel, kelle andmed NAP-i liiguvad, on võimalik eelnimetatud registrites toodud rahaliste kohustuste andmeid näha e-maksuameti/e-tolli kaudu.

4.4. SDS andmekoosseisu kooskõlla viimine sularaha kontrolli määrusega

Sihtrühmad: Muudatusest on mõjutatud isikud, kes sisenevad Euroopa Liitu või lahkuvad liidust ja kannavad kaasas sularaha 10 000 euro väärtuses või sellele vastavat summat muus vääringus. Teise sihtrühmana on muudatustest mõjutatud peamiselt tolliametnikud, kuid ka Rahapesu Andmebüroo. Sihtrühma suurus võrreldes riigiasutuste koguarvuga on väike.

Mõju ulatus: eelnõuga ei kaasne lisaks sularaha kontrolli määrusest ja selle rakendusmäärusest tingitud mõjudele täiendavaid mõjusid. Eelnõu reguleerib rakendusmääruses toodud andmete töötlemise korda maksukohustuslaste registris. Eeltoodud põhjusel ei kaasne muudatusega isikute jaoks sellist vahetut mõju, mis nõuaks isikutelt vajadust muudatustega kohaneda.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

4.5. TOTS2 andmekoosseis

Sihtrühmad: kõik isikud (kauba saaja, saatja ja tollideklaratsiooni esitaja jne), kelle esitatud andmed kantakse tollikontrolli ülesannete lahendamise süsteemi. Muudatus puudutab MTA tolliametnikke.

Mõju olulisus: Eelnõuga täiendatakse TOTS2 andmekoosseisu ja nende andmete töötlemise korda. Muudatuse eesmärgiks on luua võimalus tollimaksu tagasi maksmise ning vähendamise otsuse genereerimiseks tollideklaratsiooni andmete alusel, võimaldades nii kiiremat menetlusprotsessi ja isikule kiiremat raha tagastust. Muudatus võimaldab kiirendada ja lihtsustada tolliametnike tööd.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

4.6. TSD andmekoosseisu täiendamine seonduvalt tonnaažikorruga

Sihtrühmad: Muudatus puudutab residendist äriühinguid, kes TuMS § 52¹ kohaselt valivad kaupade või reisijate rahvusvahelisest meritsi veost saadud tulu maksustamiseks tonnaažikorra. Tonnaažikorra kasutajaks on eelnõu koostamise ajal vaid 1 ettevõtte ja riigiabi tingimustele vastavaid laevasid on 6.

Riigiasutustest mõjutab muudatus MTA-d ja Transpordiametit, kelle ülesanne on MTA-lt saadud andmete alusel leida riigiabi suurus ning anda sellest Euroopa Komisjonile aru. Sihtrühmade suurus on väike.

Mõju ulatus: eelnõu reguleerib tonnaažikorra kohaldamisel deklareeritavate andmete töötlemist MKR-is. Deklareeritavate andmete koosseis on kindlaks määratud rahandusministri 29.11.2010 määrusega nr 60. Muudatusega kaasnevaid mõjusid on kirjeldatud laeva lipuõiguse ja laevaregistrite seaduse ja tulumaksuseaduse ning nendega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskirjas ja seletuskirja lisades.²⁸ Nimetatud seaduste muudatuste eesmärk

²⁸ <https://www.riigiteataja.ee/eelnoud/menetluskaik/MKM/19-0877>

oli luua soodsamad tingimused laevade Eesti laevapereta prahitud laevade registrisse registreerimiseks ja selle läbi Eesti lipu all sõitvate laevade arvu suurendamiseks.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

4.7. KKS koosseis

Sihtrühmad: Muudatused KKS-s puudutavad enim atmosfääriõhu kaitse seaduse § 123¹ ja VKS § 2¹ nimetatud tarnijaid, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaameti ja Keskkonnaagentuuri ametnikke, kütuse müügi jaoks tegevusluba omavad juriidilisi isikuid, vedajad ning MTA ametnikke.

Mõju olulisus: MKR-i põhimääruse lisa 2 on kehtestatud uute lisandunud andmekoosseisude tõttu tervikuna uuesti. Muudatustega ei kaasne lisaks vedelkütuse seaduse eelnõu seletuskirjas, samuti atmosfääriõhu kaitse seaduse muudatuste eelnõu seletuskirjas toodule täiendavat mõju. Olemuslikult ei nõua muudatus sihtrühmadelt aktiivset tegevust. MKR-is on tehtud vajalikud arendused uute andmekoosseisude lisandumiseks.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5. Määruse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad tulud ja kulud

Määruse rakendamisega ei kaasne otseseid kulusid ega tulusid. Määrusega ühtegi uut alamregistrit MKR-i ei moodustata ning muudatused mõne olemasoleva alamregistri andmekoosseisus ei eelda ega tingi eraldi arendust.

6. Määruse jõustumine

Määrus on kavandatud jõustuma kahes osas: suur enamus muudatusi 2021. aasta 3. juunil, välja arvatud muudatus TOTS2 andmekoosseisus (§ 1 punkt 7), mis jõustub 2021. aasta 1. juulil.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ministeeriumitele eelnõu kooskõlastamissüsteemi EIS kaudu. Eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Eesti Kaubandus-Tööstuskojale ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule.